

חינוך ילדים של זוגות מעורבים דתיים - וחילונים: בחינת

התרומה היחסית של מערכות ערכים שונות

חיבור לשם קבלת התואר "דוקטור לפילוסופיה"

מאת :

אלה לוריא

בית-הספר לחינוך

הוגש לסנט של אוניברסיטת בר-אילן

שבט תשעו

רמת גן

תקציר

תנאי הכרחי בשמירת תרבויות הינו העברת הערכים מדור לדור. הורים הינם סוכני חברות מרכזיים בחיי הילד, המחנכים את צאצאיהם על פי הערכים שהושרשו בתרבותם. תרבויות שונות נבדלות על פי הערכים המרכזיים שמייחדים את אותן התרבויות. מחקרים רבים עסקו בהעברת ערכי התרבות מהורים לילדים, חלקם עסקו בדתיות או חילוניות והקשר שלהם עם תהליך העברת הערכים. אולם, מעט מחקרים חקרו את שתי התרבויות כפועלות יחדיו תחת יחידה אחת שנקראת 'המשפחה'.

מטרת המחקר הנוכחי הינה לבדוק אילו ערכים זוגות מעורבים של דתיים-חילוניים יעבירו לילדיהם בהשוואה לזוגות שבהם שני בני הזוג דתיים או שניהם חילוניים. הורים הם שני אינדיבידואלים עם שתי מערכות ערכים נפרדות ולכן אין להתייחס אליהם כאל גוף אחד כאשר מתייחסים לתהליך של העברת ערכים. המחקר מנסה לבחון ולהסביר אילו ערכים דתיים או חילוניים יותר דומיננטיים בתהליך העברת הערכים של זוגות מעורבים של דתיים-חילוניים. מדגם המחקר כלל 211 משפחות. המשפחות חולקו לארבע קבוצות נבדלות: קבוצת מחקר הומוגנית דתית אשר מנתה 73 זוגות נשואים ששני בני הזוג הינם דתיים, וילדיהם; קבוצת מחקר הומוגנית חילונית אשר מנתה 69 זוגות נשואים ששני בני הזוג הינם חילוניים, וילדיהם; קבוצת מחקר מעורבת אבא דתי ואימא חילונית אשר מנתה 32 זוגות נשואים וילדיהם (כאשר האבא, אשר גדל במשפחה דתייה מובהקת והאמא חילונית, אשר גדלה במשפחה חילונית מובהקת), וקבוצת מחקר אבא חילוני ואימא דתית אשר מנתה 37 זוגות נשואים וילדיהם (כאשר האמא דתית, אשר גדלה במשפחה דתייה מובהקת והאבא חילוני, אשר גדל במשפחה חילונית מובהקת). לצורך בדיקת השאלות וההשערות שנובעות ממטרת המחקר, הועברו שישה שאלונים לאוכלוסיית המחקר אשר בחנו את תהליך העברת הערכים של זוגות מעורבים חילוניים-דתיים לילדיהם בהשוואה לזוגות חילוניים ולזוגות דתיים. השאלונים בחנו משתנים שונים אשר תורמים משמעותית לתהליך העברת ערכים: שאלון סוציו דמוגרפי; שאלון קשר הורה לילד (IAA); שאלון סגנון הורות (PAQ); שאלון ערכים (PVQ); שאלון רמת דתיות (SRQ); ושאלון סביבת הנחקר (SEQ). לאור העובדה שהמחקר כולל שתי קבוצות גיל של נחקרים (האחד ההורים והשני הילדים), חולקו שאלונים שונים לכל קבוצת גיל.

הממצאים נותחו על פי כלים סטטיסטיים רב-משתנים וכמו כן במבחן SEM (Structural Equation Modeling) כדי לעמוד על הקשרים בין המשתנים הבלתי תלויים, המשתנים המתווכים והמשתנים התלויים. תוצאות המחקר הובילו להבנת תהליך העברת ערכי התרבות מהורים לילדים בארבע קבוצות המחקר השונות.

השערות המחקר נבדקו בכלים כמותיים ואוששו בחלקם. **הממצאים מראים שאין הבדלים**

משמעותיים בהעברת ערכים חילוניים בין ארבעת הקבוצות השונות, אבל שוני בין הקבוצות

בהעברת ערכים דתיים כן נמצא; כאשר הקבוצה המעורבת אבא דתי ואימא חילונית נמצאו

דומים יותר בהעברת ערכים דתיים לקבוצת הדתיים ההומוגנית, הגבוהה יותר בערכים דתיים; הקבוצה המעורבת אימא דתייה ואבא חילוני נמצאו דומים יותר בהעברת ערכים דתיים לקבוצת החילוניים ההומוגנית, הנמוכה יותר בערכים דתיים.